gemeente
Haarlemmermeer

nota van B&W

Onderwerp	Afwijzing verzoek tot aanwijzing van de Pelgrimskerk aan de Havikstraat 5 in Badhoevedorp als gemeentelijk monument
Portefeuillehouder	drs. Marja Ruigrok
Collegevergadering	25 augustus 2026
Inlichtingen	Asja Boon (+31235676967)
Registratienummer	13702948

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college heeft besloten om:

1. op grond van artikel 3.4, eerste lid, van de Verordening fysiek domein gemeente Haarlemmermeer 2024 het verzoek van de Vereniging Dorpsraad Badhoevedorp om de Pelgrimskerk aan de Havikstraat 5 in Badhoevedorp (kadastraal bekend als HLM03 H 3863) aan te wijzen als gemeentelijk monument, af te wijzen.

2. Samenvatting

Op 11 februari 2026 ontvingen wij een verzoek van de Vereniging Dorpsraad Badhoevedorp om de Pelgrimskerk aan de Havikstraat 5 in Badhoevedorp aan te wijzen als gemeentelijk monument. De kerk is eigendom van de Protestantse Gemeente Badhoevedorp-Lijnden en staat te koop. Naar aanleiding van het verzoek is een onafhankelijk cultuurhistorisch onderzoek uitgevoerd. Hieruit blijkt dat de Pelgrimskerk cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectuurhistorische waarden vertegenwoordigt, maar dat deze mede door de verbouwing van 1999-2000 onvoldoende zijn om een aanwijzing als gemeentelijk monument te rechtvaardigen. De Commissie Omgevingskwaliteit onderschrijft deze conclusie en adviseert negatief over een aanwijzing. Wij wijzen het verzoek daarom af en starten geen aanwijzingsprocedure.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

Wat is de aanleiding, context?

Op 11 februari 2026 heeft ons college een verzoek ontvangen van de Vereniging Dorpsraad Badhoevedorp om de Pelgrimskerk aan de Havikstraat 5 in Badhoevedorp aan te wijzen als gemeentelijk monument. De Pelgrimskerk werd in 1934-1935 gebouwd naar ontwerp van architect J. de Nooyer. Het gebouw heeft een prominente ligging in de jaren dertig tuinwijk van Badhoevedorp, met de noordgevel gericht op de plantsoenen en de vijver. De Dorpsraad wijst in het verzoek op de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde van de kerk. Daarnaast legt zij de nadruk op de stedenbouwkundige betekenis en de samenhang met de omliggende openbare ruimte. Het verzoek zelf gaat uitsluitend over een monumentenstatus voor het kerkgebouw, en dat is dan ook waarover wij met deze nota besluiten. Het volledige verzoek is als bijlage 1 opgenomen.

De Pelgrimskerk is eigendom van de Protestantse Gemeente Badhoevedorp-Lijnden. Omdat de kerkelijke gemeente is gekrompen en het gebouw niet langer kan onderhouden, staat de kerk te koop. De kerkelijke activiteiten verhuizen naar het verenigingsgebouw aan de achterzijde, de Karavanserai. De Dorpsraad ziet vanwege het lopende verkoopproces urgentie in een aanwijzing. Op 25 maart 2026 hebben wij gesproken met afgevaardigden van het kerkbestuur. Zij uitten zorgen over de gevolgen van een mogelijke aanwijzing voor het verkoopproces en de mogelijkheden voor herbestemming. Ze gaven aan zelf zorgvuldig met het gebouw om te willen gaan.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Bevoegdheid en beoordelingskader

Wij kunnen op grond van artikel 3.4, eerste lid, van de Verordening fysiek domein gemeente Haarlemmermeer 2024, panden aanwijzen als gemeentelijk monument. Dit kan alleen wanneer een pand van bijzonder belang is vanwege schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde. Een monumentenstatus beschermt tegen sloop of aantasting en borgt dat het pand zichtbaar blijft als onderdeel van de geschiedenis van onze gemeente. In de Erfgoedvisie 'Erfgoed Omarmen en Beleven' (2020.0000051) en de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 is vastgelegd dat wij streven naar een juridische beschermingsstatus voor erfgoed dat onmisbaar is voor het verhaal van Haarlemmermeer.

Cultuurhistorisch onderzoek

Wij hebben door een onafhankelijk erfgoedspecialist een cultuurhistorische notitie met waardestelling laten opstellen. Hiervoor zijn de landelijke waarderingscriteria voor bouwkunst van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed toegepast. De notitie constateert dat de Pelgrimskerk cultuurhistorische, stedenbouwkundige en architectuurhistorische waarden vertegenwoordigt. De hoofdvorm, de gevels en het dak zijn nog grotendeels gaaf en de oorspronkelijke functie van het gebouw is goed herkenbaar. Het interieur van de kerkzaal is echter door de inbouw uit 1999-2000 ruimtelijk sterk gewijzigd. En door de nieuwbouw tussen de kerk en de pastorie zijn beide minder goed als zelfstandige volumes herkenbaar. Als sobere kerk uit het interbellum is het gebouw bovendien niet zeldzaam, want ook elders in Haarlemmermeer staan nog vergelijkbare kerkgebouwen. De conclusie van de onderzoeker is dat de waarden mede hierdoor onvoldoende zijn om een aanwijzing als gemeentelijk monument te rechtvaardigen. Wel adviseert de notitie om de Pelgrimskerk, bij voorkeur samen met de naastgelegen pastorie, aan te wijzen als beeldbepalend pand. Zie bijlage 2 voor de volledige notitie.

Advies Commissie Omgevingskwaliteit

Als tweede stap hebben wij advies gevraagd aan de Commissie Omgevingskwaliteit. Deze onafhankelijke commissie adviseert ons college onder andere over verzoeken tot monumentaanwijzing. De commissie onderschrijft de waardering uit de notitie. Zij beschouwt de Pelgrimskerk als een goed maar vaker voorkomend voorbeeld van een kerk uit het interbellum, met een verbouwd interieur. De commissie acht de kerk beeldbepalend voor de omgeving, maar intrinsiek niet monumentwaardig. Daarom adviseert de commissie negatief over een aanwijzing als gemeentelijk monument. Wel pleit ook de commissie voor een lichtere vorm van bescherming van de kerk en het omliggende ensemble.

Afweging van ons college

Op basis van het cultuurhistorisch onderzoek en het advies van de Commissie Omgevingskwaliteit komen wij tot de conclusie dat de Pelgrimskerk onvoldoende monumentale waarden vertegenwoordigt om een aanwijzing als gemeentelijk monument te rechtvaardigen.

Een verbouwd interieur sluit een monumentenstatus op zichzelf niet uit, maar hier komt meer samen. Het interieur van de kerkzaal heeft zijn architectuurhistorische waarde grotendeels verloren, de samenhang tussen kerk en pastorie is verzwakt door de nieuwbouw ertussen, en het gebouwtype is niet zeldzaam. Wat overblijft is vooral de betekenis van de kerk voor het beeld en de structuur van het dorp. Dat is iets anders dan het bijzondere belang dat een monumentenstatus vraagt. Wij wijzen het verzoek daarom af en starten geen aanwijzingsprocedure.

De onderzoeker en de commissie adviseren wel een lichtere beschermingsvorm, zoals een status als beeldbepalend pand. Onze verordening kent die categorie niet en er is geen beleid voor beeldbepalende panden vastgesteld. Wij kunnen deze aanbeveling daarom nu niet overnemen. De vraag welke beschermingsvormen passen bij erfgoed dat waardevol is maar geen monument, nemen wij wel mee in de ontwikkeling van nieuw beleid voor het aanwijzen van gemeentelijk erfgoed. Daarvoor is eerst een Erfgoedkaart nodig, die overzicht geeft van ons erfgoed. Het opstellen daarvan is vastgelegd in ons erfgoedbeleid 'Erfgoed Omarmen en Beleven' (2020.0000051) en het bijbehorende uitvoeringsprogramma (2021.0000118). Wij verwachten de kaart in 2027 gereed te hebben.

Wat zijn de kanttekeningen en risico's?
Met dit besluit krijgt de Pelgrimskerk geen beschermde status. Zowel de onderzoeker als de Commissie Omgevingskwaliteit achten enige vorm van bescherming wenselijk, maar onze verordening kent op dit moment geen categorie die daarbij past. De kerk wordt naar verwachting dus onbeschermd verkocht. Voor een herbestemming is vermoedelijk wel een wijziging van het omgevingsplan of een vergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit nodig. Daarin kunnen wij cultuurhistorische waarden meewegen en voorwaarden stellen. Die ruimte ontstaat pas als een koper een vergunning nodig heeft. Het pand ligt verder in regulier welstandsgebied, waardoor wij het uiterlijk van verbouwingen en nieuwbouw kunnen toetsen. Eventuele sloop kunnen wij zonder monumentenstatus niet tegenhouden.

3.3 Wat mag het kosten?
Aan de uitvoering van deze nota zijn, naast de beschikbare ambtelijke capaciteit, geen kosten verbonden.

Wat zijn de financiële risico's?
Onze gemeente loopt geen vermeldenswaardige financiële risico's bij de uitvoering van deze nota.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?
Ons college is verantwoordelijk voor de aanwijzing van gemeentelijke monumenten. Binnen het college is de portefeuillehouder Erfgoed het eerste aanspreekpunt.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?
Vereniging Dorpsraad Badhoevedorp
De Vereniging Dorpsraad Badhoevedorp behartigt de belangen van de inwoners van Badhoevedorp en is als vereniging belanghebbende bij dit besluit. Bij het verzoek heeft de Dorpsraad een eigen erfgoedwaardestelling gevoegd; deze is onderdeel van bijlage 1.

Positie van het kerkbestuur en vervolg
Op 10 juli 2026 ontvingen wij een brief van het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Badhoevedorp-Lijnden. Het kerkbestuur verzoekt ons daarin het

aanwijzingsverzoek af te wijzen, met het oog op de verkoop en herbestemming van de kerk en de financiële toekomst van de kerkelijke gemeente. Het kerkbestuur geeft aan de toekomstige invulling van de locatie zorgvuldig te willen vormgeven en nodigt ons uit om mee te denken over een passende herbestemming. Op deze uitnodiging gaan wij in: na dit besluit gaan wij met het kerkbestuur en de Dorpsraad in gesprek over de toekomst van de kerk.

Participatie en communicatie
De Dorpsraad en het kerkbestuur worden per brief geïnformeerd over het formele collegebesluit en de mogelijkheden voor bezwaar en beroep.

Juridische aspecten
Tegen dit besluit is bezwaar en beroep mogelijk. Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na publicatie bezwaar aantekenen.

3.6 Wanneer en hoe zal de raad/het college over de voortgang worden geïnformeerd?
Als er bezwaar en eventueel beroep wordt ingesteld, worden wij geïnformeerd over de uitkomst daarvan.

3.7 Wat betekent dit voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA)?
Dit voorstel heeft geen gevolgen voor de MRA en er zijn met betrekking tot dit onderwerp geen regionale afspraken gemaakt.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris,	de burgemeester,
Hermineke van Bockxmeer	Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage(n)

1. Aanwijzingsverzoek Pelgrimskerk Badhoevedorp door de Vereniging Dorpsraad Badhoevedorp, met bijgevoegde erfgoedwaardestelling (11 februari 2026)
2. Cultuurhistorische notitie Pelgrimskerk door Natasja Hogen Erfgoedadvies (1 juni 2026)
3. Advies Commissie Omgevingskwaliteit Haarlemmermeer Pelgrimskerk (10 juni 2026)